

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์กรณีเมื่อพิจารณา เปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังกล่าวข้างต้น ในบทที่ 1 นั้นคือ โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. ประสบความสำเร็จในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมือง ในการนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้มุ่งประเด็นในเรื่องวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านวังผาที่โครงการของ ดชด. เข้าดำเนินการแก้ไขปัญหามีดังนี้

1. ดชด. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีบทบาทในการชี้แนะและชักจูงให้ประชาชนในหมู่บ้าน เข้ามาร่วมมือกับรัฐบาล ในการสร้างความมั่นคงขึ้นในหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า ดชด. ได้เข้าไปในหมู่บ้านและให้การชี้แนะรวมทั้งได้กระตุ้นให้ประชาชนมีการตื่นตัวกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง เมื่อประชาชนได้มองเห็นและเข้าใจถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองแล้ว ทาง ดชด. ก็จะทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นและดำเนินการด้วยตนเอง ดชด. จะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุมดูแลและให้คำแนะนำ โดยการเข้าร่วมประชุมกับประชาชน ช่วยแก้ไขปัญหบางปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วประชาชนไม่สามารถที่จะตัดสินใจได้ ดชด. ก็จะให้ความช่วยเหลือ จากผลการดำเนินการของ ดชด. ดังกล่าวทำให้กรรมการฝ่ายต่าง ๆ กำหนดกิจกรรมขึ้นมากมายหลายโครงการ และได้รับผลสำเร็จด้วยดี

2. ดชด. ที่เข้าดำเนินการในหมู่บ้านจะเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง โดยการประสานงานระหว่าง ดชด. กับประชาชนในหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า ดชด. ได้กำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาหมู่บ้านวังผาให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง ซึ่งการกำหนดเป้าหมายดังกล่าวได้ทำให้ ดชด. ได้รู้ถึงเป้าหมายหลักว่าจะมุ่งพัฒนาไปยังหมู่บ้านใด เป็นเมืองแรก และได้ทุ่มเททรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนกำลังของเจ้าหน้าที่ เข้าไปดำเนินการพัฒนาอย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ผู้นำและประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้สึกว่าการราชการเอาใจใส่ดูแลไม่ทอดทิ้งคนและมีความตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น

3. ดชด. ที่เข้าไปดำเนินงานในหมู่บ้านให้ความสนใจเป็นพิเศษในการแนะนำประชาชนผู้นำหมู่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความนับถือและเชื่อฟังในคำแนะนำ

จากการศึกษาพบว่า ดชด. มีความจริงใจและจริงจังในการดำเนินการอย่างมาก ซึ่ง ดชด. ที่เข้าไปดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นคนหนุ่มมีอุดมการณ์ในการทำงาน

เหมือนกัน ดังนั้น การปฏิบัติงานจึงเป็นอย่างสอดคล้องกัน ซึ่งสร้างความศรัทธาให้กับประชาชนเป็นอย่างมาก ดชด. ได้เข้าไปเยี่ยมเยียนประชาชนในหมู่บ้านโดยสม่ำเสมอจนเป็นที่คุ้นเคยของประชาชน ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนในหมู่บ้านจึงถูกขจัดให้ลดน้อยลงได้โดยง่าย

4. ผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน มีความรู้และมีประสบการณ์ในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านที่มีทั้งลักษณะการเป็นผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำตามกฎหมาย มีความเข้าใจและทัศนคติที่เห็นด้วยกับโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ดชด. และใช้วิธีดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนในหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำในหมู่บ้านรวมทั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้รับการยอมรับจากประชาชนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี และตัวผู้นำเองก็เข้าใจถึงความต้องการของกลุ่มประชาชนในหมู่บ้านด้วยว่ามีลักษณะอย่างไร มีความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร และทำอย่างไรจึงจะทำให้กลุ่มปฏิบัติการต่าง ๆ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำของหมู่บ้านวังผาส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำสุดคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะการเป็นผู้นำได้อย่างดี รู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่เล่าเรียนและฝึกอบรมมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้าใจในนโยบายของทางราชการ เห็นด้วยกับโครงการของ ดชด. ที่ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างดียิ่ง กล่าวคือผู้นำของหมู่บ้าน ได้เล็งเห็นถึงวัตถุประสงค์ของโครงการและประโยชน์ที่หมู่บ้านจะได้รับอย่างชัดเจน และได้ทุ่มเทเสียสละเพื่อการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลและการพัฒนาหมู่บ้านเต็มความสามารถพร้อมกันนี้ยังได้ชักจูงประชาชนในหมู่บ้านของตนให้เข้ามาร่วมในการปฏิบัติอีกด้วย ผู้นำได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินงานตามหลักการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

5. ประชาชนในหมู่บ้าน เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ดชด. เพราะว่า การดำเนินการของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและประชาชนยอมรับและเชื่อมั่นในตัวผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ดชด. สามารถช่วยให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของตนดีขึ้นเป็นอย่างมาก และเมื่อมีผู้นำหรือประชาชนในหมู่บ้านได้เสนอความคิดริเริ่มในการพัฒนาใด ๆ ประชาชนก็มักจะให้ความสนใจและเข้าประชุม เพื่อหาข้อสรุปและดำเนินการด้วยความพร้อมเพรียงกันเสมอ ประชาชนทุกคนยอมรับ

ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปกครองหมู่บ้านและ เชื้อพืงผู้นำของคน เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การเชื้อพืงแล้ว ประชาชนหมู่บ้านวังผายังมีความรู้สึกเชื่อมั่นในตัวผู้นำของคน เป็นอย่างมากอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาที่ปรากฏนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ทุกประการ นอกจากนี้ จากการศึกษายังได้พบว่าหมู่บ้านวังผามีสมรรถภาพในการพัฒนาตนเองอย่างมาก กล่าวคือ ประชาชน มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือที่จะสละทั้งกำลังกายและกำลัง เงิน เพื่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านของตน มีความมั่นใจในตนเองและกระตือรือร้นที่จะพัฒนาหมู่บ้านอยู่ตลอดเวลา ทั้งยังมีผู้นำที่ดีและมี ประสิทธิภาพอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามหมู่บ้านวังผาก็ยังมีจุดอ่อนที่สมควรได้รับการพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงอีก 3 ประการ คือ

ประการแรก ประชาชนหมู่บ้านวังผายังให้ความสำคัญแก่ผู้นำในลักษณะฝังจิตฝังใจต่อตัว บุคคลมากเกินไป โดยเชื่อว่า เฉพาะผู้นำที่มีอยู่ในปัจจุบัน เท่านั้นที่สามารถช่วยให้พวกเขาอยู่รอด ปลอดภัยและก้าวหน้าไปได้ ซึ่งในลักษณะ เช่นนี้จะเกิดปัญหาได้ในกรณีที่ต้องสูญเสียผู้นำของคนไป จะด้วยเหตุใดก็ตาม ประชาชนก็จะเกิดการเสียขวัญเสียกำลังใจได้ง่าย ซึ่งอาจจะมีผลกระทบ กระเทือนต่อการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาได้ ดังนั้นน่าจะมีการส่งเสริมการสร้างผู้นำใหม่ ๆ ไว้เพื่อทดแทนด้วยการฝึกอบรม เยาวชนในหมู่บ้านให้มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำที่ดี ส่งเสริม ให้มีการแสดงออกและการนำในหมู่คนรุ่นเดียวกัน ด้วยการดำเนินกิจกรรมซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน จากผลแห่งการส่งเสริม เช่นนี้จะทำให้หมู่บ้านไม่ขาดผู้นำและยังคงมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการโดยต่อเนื่องตลอดไป

ประการที่สอง การขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะ เข้าดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหามา ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งนี้เนื่องจากยังคงมีอีกหลายหมู่บ้านที่อยู่ในเขตแทรกซึมของ ผกค. ตามแนวชายแดน ดังนั้นกำลังของ ดชด. จึงไม่พอเพียงเพราะว่าต้องจัดสรรแบ่งไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ อีก และหน่วยงานอื่น ๆ ก็ไม่สามารถที่จะให้การสนับสนุนได้เต็มที่ เพราะว่าพื้นที่ดังกล่าวนั้น เสี่ยง ต่ออันตรายจะต้องใช้กองกำลังที่ติดอาวุธ เข้าดำเนินการพัฒนาหากใช้หน่วยงานอื่น ๆ แล้วก็อาจจะเกิด การสูญเสียได้ง่าย ในลักษณะ เช่นนี้จึงทำให้ ดชด. ที่รับผิดชอบต่อหมู่บ้านวังผาต้องทำงานหนักและ เสี่ยงต่อชีวิตอันอาจจะก่อให้เกิดการท้อแท้ได้ เนื่องจากแต่ละคนนั้นมีภารกิจและความรับผิดชอบสูง ดังนั้นน่าจะมีการสนับสนุนในด้านกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น คำตอบแทนและสวัสดิการ ที่ดีแก่ ดชด. ที่เข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาสามารถดำเนินต่อไปได้อย่าง มีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ

ประการที่สาม สาธารณูปโภคในหมู่บ้านวังผายังขาดการพัฒนาไม่ได้มาตรฐาน เท่าที่ควร หากไม่มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ได้มาตรฐานแล้วก็จะนำผลเสียหายมาสู่การพัฒนาหมู่บ้านได้ง่าย ดังนั้น จึงควรได้รับการเอาใจใส่และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากความสำเร็จของหมู่บ้านวังผาตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. (และหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีได้กล่าวถึง) ได้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงว่า โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. นั้นเป็นโครงการที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมต่อการทำหน้าที่รัฐชาติ (operation of nation) ของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. ได้ช่วยให้รัฐบาลสามารถใช้อำนาจทางการเมืองเข้าควบคุมพื้นที่ได้อย่างจริงจัง และช่วยให้รัฐบาลสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ (stability) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. ยังเป็นวิธีการระดมและการมีส่วนร่วมของมวลชน (mass mobilization and participation) ที่ดีและมีประสิทธิภาพอีกด้วย จะเห็นได้ว่าก่อนที่หมู่บ้านวังผาจะถูกจัดตั้งขึ้น เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. นั้น ทางราชการยังไม่สามารถควบคุมพื้นที่ของหมู่บ้านได้อย่างจริงจัง เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในหมู่บ้านมากมาย อาทิเช่น การแทรกซึมและบ่อนทำลายจากฝ่าย ผกค. และมีแนวร่วมอยู่ในหมู่บ้านเป็นจำนวนมากและทาง ดชด. เองก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้าน ไม่สามารถที่จะระดมให้เข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐบาลได้ แต่ภายหลังจากที่ได้จัดตั้ง เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. แล้ว ทาง ดชด. หรือทางราชการ ก็เข้าควบคุมพื้นที่ได้อย่างจริงจังสามารถทำการปราบปราม ผกค. ได้จนหมดสิ้นและดึงมวลชนกลับเข้ามาเป็นฝ่ายรัฐบาลได้ทั้งหมด ทาง ดชด. ยังสามารถระดมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการอบรมให้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ สนใจในข่าวสารบ้านเมือง มีความรู้เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการเมืองและการปกครอง ให้ความสนใจในตัวผู้นำรัฐบาล มีการตื่นตัวที่จะใช้สิทธิใช้เสียง ตามครรลองของประชาธิปไตย

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ประการที่สำคัญจะเห็นได้ว่า โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ดชด. สามารถใช้เป็นวิธีการแก้ไขวิกฤตการณ์ที่เนื่องมาจากการพยายามเข้าไปมีบทบาทให้ทั่วถึงของรัฐ (penetration crisis) วิกฤตการณ์ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน (participation crisis) และวิกฤตการณ์ผกกำลังของทุกฝ่ายในชาติ (intergration crisis) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยได้อย่างดียิ่ง กล่าวคือ

ประการแรก โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ดชด. ได้ช่วยให้การปราบปรามและป้องกันคอมมิวนิสต์ และกองกำลังที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโครงการฯ ของ ดชด. เป็นโครงการที่ใกล้ชิดต่อปัญหาของประชาชนมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นการแก้จุดอ่อนของรัฐบาลในอดีตที่ละเลยต่อปัญหาของประชาชนในชนบทมานาน จนทำให้เป็นเงื่อนไขให้คอมมิวนิสต์ดึงประชาชนเข้าไปเป็นพวกได้ นอกจากนี้โครงการฯ ของ ดชด. ยังทำให้รัฐบาลสามารถเข้าไปมีบทบาทในพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

ประการที่สอง โครงการฯ ของ ดชด. มีเป้าหมายที่จะระดมประชาชนเข้ามาร่วมพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ และปรากฏว่าได้รับความสนใจและความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ซึ่งการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ รวมทั้งการเลือกตั้งด้วยนั้น จะเป็นสายใยความผูกพันระหว่างประชาชนกับรัฐตลอดไป และเป็นการยากที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์จะดึงประชาชนกลับไปได้อีก

ประการที่สาม การที่โครงการฯ ของ ดชด. ได้ทำให้รัฐบาลได้เข้าไปมีบทบาทในพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างจริงจังและสามารถระดมประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมากนั้น จะส่งผลให้การหมักกำลังของทุกฝ่ายเข้าด้วยกันทำได้ง่าย เพราะจะสามารถปราบปรามและป้องกันผู้ที่ เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สี่ เมื่อโครงการฯ ของ ดชด. ได้เข้าไปพัฒนาในพื้นที่แล้วและก่อให้เกิดความมั่นคงขึ้น จึงเป็นการเตรียมพร้อมที่จะยกระดับของหมู่บ้านขึ้น เป็นหมู่บ้าน อพป. ต่อไปและทำให้สะดวกต่อการดำเนินงานในการจัดตั้งหมู่บ้าน อพป.

ข้อสังเกตจากการศึกษา

การศึกษาเรื่อง โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. กรณีของหมู่บ้านวังผา หมู่ 11 ตำบลแม่จะเรอ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก มีลักษณะเป็นโครงการตัวอย่างที่ทาง ดชด. ได้พยายามจะแสดงให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาในชนบทท้องที่ที่มีปัญหาทางด้านความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมนั้น สมควรที่จะใช้ตัวแบบอย่างไร โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. เป็นตัวแบบหนึ่งในหลาย ๆ ตัวแบบ การที่เพิ่งจะใช้ตัวแบบนี้ในปี พ.ศ. 2524 (โดย พล.ต.ต.วิภาส วิบุลากร ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน

ภาค 2 ในขณะนั้น) น่าจะแสดงให้เห็นว่า ดชต. ซึ่งเป็นงานหนึ่งของรัฐได้ใช้เวลาในการค้นหาตัวแบบที่ดีอยู่นาน หรืออาจจะ เป็นเพราะได้เข้าสภาพปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ภายหลังจากการที่รัฐบาลได้ริเริ่มโครงการพัฒนาพื้นที่ทางไกลความเจริญมา เป็น เวลานานพอสมควร

การริเริ่มโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชต. ในระยะเพียง 2-3 ปีที่ผ่านมา มีเรื่องสำคัญที่น่าจะพิจารณาในแง่ของยุทธวิธีคือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้โครงการนี้บรรลุผลสมความมุ่งหมาย เพราะหากโครงการนี้อื่น เป็นการลงทุนลงแรงของ ดชต. ตัวแทนของรัฐ แต่การตอบสนองของประชาชนไม่ยอมรับ ย่อมที่จะ เป็นผลเสียแก่รัฐบาลอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะใช้ระยะเวลาในการคิดค้น เป็นเวลานาน วิธีการนั้นก็ยังไม่ได้ผลอยู่นั้นเอง ดังนั้น การดำเนินการตามโครงการนี้จะต้องมีความมั่นใจว่าจะต้องได้รับผลสำเร็จ ข้อนี้สามารถประเมินได้จากการที่ ดชต. ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมากในการดำเนินการตามโครงการฯ นี้ โดยเฉพาะ ดชต. เองจะต้องเข้าไปคลุกคลีกับประชาชนให้ความ เป็นกันเองสนิทสนมใกล้ชิดกับประชาชน ให้คำแนะนำต่าง ๆ พยายามผลักดันให้โครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นโครงการย่อยดำเนินการไปได้ด้วยดี โครงการฯ ของ ดชต. ก็จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับโครงการอื่น ๆ อาทิเช่น โครงการข่าวสารประจำหมู่บ้าน โครงการอบรมผู้นำทางการเมืองประจำหมู่บ้าน โครงการดูยายประจำหมู่บ้าน โครงการพัฒนาโรงเรียนเป็นแหล่งผลิต เป็นต้น เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จของโครงการฯ ของ ดชต. จะต้องเสริมด้วยโครงการอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว หรือที่นำไปใช้กับท้องที่ต่าง ๆ เหล่านี้ มาเป็นองค์ประกอบของโครงการฯ แล้วก็จะได้รับความสำเร็จ

จากการศึกษานี้ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของความจำเป็นที่ ดชต. รับผิดชอบในพื้นที่ จะต้องเข้าไป เป็นแรงผลักดันที่สำคัญ ในอันที่จริงแล้วเป็นการมุ่งเน้นความสำคัญของ ดชต. ที่เข้าไปปฏิบัติการในพื้นที่ชายแดนว่าจะขาดเสียไม่ได้เป็นอันขาด เพราะถือว่า ดชต. เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นกลไกที่สำคัญหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่จะดึงประชาชนให้เข้ามาร่วมโครงการต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนตามแนวชายแดนที่มีปัญหาในด้านความมั่นคง ดชต. ยังเป็นหน่วยงานที่ทำให้ประชาชนได้มองเห็นได้ชัดเจนว่า หากประชาชนและ ดชต. ได้ร่วมมือกันแล้วผลสำเร็จย่อมบังเกิดขึ้น ในข้อนี้ประชาชนในหมู่บ้านวังฆาทรอบและเข้าใจดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำหมู่บ้านอื่น เป็นแกนนำประชาชนในหมู่บ้าน การร่วมมือกันนี้ถือว่าเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในอันที่จะร่วมมือกันในวิถีทางอื่น ๆ ค่อยไปและไม่จำเป็นว่าจะต้องมี ดชต. เข้าร่วมด้วย อาจจะ เป็นการเข้าร่วมมือกันระหว่างประชาชนในหมู่บ้านด้วยกันเอง

อนึ่ง ข้าราชการตำรวจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คชด. นั้นถือว่าเป็นตัวจักรที่สำคัญนอกเหนือไปจากข้าราชการฝ่ายปกครองที่เข้าดำเนินการพัฒนาพื้นที่แทรกซึมชายแดน คชด. จึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะดึงให้ทุกฝ่ายเข้ามาประสานงานกัน บทบาทของ คชด. จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ในการนี้จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านได้รับประโยชน์จาก คชด. อย่างเต็มที่ และประชาชนเองก็ได้วิตกกังวลใจใด ๆ จึงเป็นการรวมตัวกันโดยมี คชด. เป็นแกนนำ ซึ่งในกรณีของการใช้โครงการราของ คชด. นี้ เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากและในสภาพความเป็นจริง การที่จะดึงทุกฝ่ายคือทั้งประชาชนและรัฐบาลมารวมมือกันนั้น ย่อมต้องอาศัยตัวจักรคือข้าราชการอยู่ในสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันนี้

ดังนั้น การที่กล่าวถึงความพยายามของ คชด. ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองสำคัญ 3 ประการนั้น เท่ากับ เป็นการยอมรับในบทบาทของ คชด. นั้นเอง เพราะว่าวิกฤตการณ์ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในลักษณะใด หรือใครเป็นผู้ก่อ ทั้งทาง คชด. หรือรัฐก็ต้องคอยแก้ไขอยู่แล้ว มิฉะนั้นอำนาจของรัฐบาลก็จะถูกทำลายซึ่งเป็นผลเสียที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการพัฒนาประเทศ ข้อคิดเห็นของ ลูเซียน หาย นั้นมีความสำคัญมาก แต่ หาย กล่าวแต่ประเด็นหลัก ไม่ได้พูดถึงวิธีดำเนินการเอาไว้มิการศึกษานี้ได้ช่วยชี้ให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทำได้หลายลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องที่ แต่การแก้ไขปัญหาย่อมจะมีการจำกัด ไม่อาจถือได้ว่า มีวิธีทางแก้ไขปัญหาแต่เพียงวิธีทางเดียวเท่านั้น รายละเอียดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาในท้องถิ่นในสังคม และโครงสร้างของอำนาจในแต่ละระบบการเมือง หาย เองได้ให้ความสำคัญแก่ระบบการเมืองและรัฐบาลในอันที่จะเป็นตัวกระทำการหลัก กรณีที่ศึกษานี้เป็นการยืนยันว่าเป็นความคิดที่ถูกต้อง ช่องว่างระหว่างแนวคิดหลักกับวิธีดำเนินการต้องเป็นภาระของรัฐบาลในอันที่จะเลือกใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละสถานการณ์เอง

ข้อเสนอแนะ

- ความสำเร็จของหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างบ้านวังผาที่ดำเนินการตามโครงการรา ของ คชด. นั้น ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ
1. คชด. ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามโครงการของหมู่บ้านวังผา ได้ให้ความสนใจและเอาใจใส่ที่จะพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์เป็นอย่างดี
 2. ผู้นำในหมู่บ้านวังผา เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเอาใจใส่ต่อการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านอย่างจริงจัง

3. ประชาชนในหมู่บ้านให้การยอมรับและ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเต็มที่
4. ดชด. และประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนส่วนราชการของรัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนโครงการพิเศษต่างมีนโยบายร่วมกันที่จะพัฒนาหมู่บ้านวังผาขึ้น เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง ชายแดน

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด คือ ดชด. ที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่เข้าดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านโดยตรง เพราะว่าเป็นผู้ที่ริเริ่มและผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาก็คือ ตัวผู้นำหมู่บ้าน เพราะว่าเป็นตัวแกนนำที่สำคัญที่จะชักจูงประชาชน ให้มีความเข้าใจและเข้าร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทาง ดชด. ชี้แนะให้จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน เปรียบเสมือนว่าผู้นำหมู่บ้าน เป็นตัวประสานระหว่าง ดชด. กับประชาชนภายในหมู่บ้าน ให้นโยบายและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านนั้นสอดคล้องกันเพื่อผลในการพัฒนา ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา เป็นอันดับสาม คือ ประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งนี้เพราะว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทาง ดชด. กำหนดขึ้นนั้น จะดำเนินไปได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดถึงความ สำเร็จหรือความล้มเหลว ในการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการฯ ของ ดชด. เพื่อให้เป็น หมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างชายแดนนั้น ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและความเอาใจใส่ของ ดชด. (ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ในพื้นที่โดยตรง) ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนว่ามีลักษณะอย่างไร กล่าวคือ ถ้า ดชด. ที่เข้าไป ดำเนินการพัฒนานั้นมีความรู้ความสามารถและให้การเอาใจใส่ดี ผู้นำหมู่บ้านมีความรู้ความสามารถ ในการพัฒนา มีความเข้าใจในนโยบายของทาง ดชด. หรือของรัฐบาล การดำเนินงานของหมู่บ้าน ก็จะสำเร็จไปได้ด้วยดี แต่ถ้าหากเป็นไปในทางตรงกันข้ามผลที่ได้รับก็คือความล้มเหลวนั้นเอง

อย่างไรก็ดี ความสำเร็จของหมู่บ้านวังผา นี้ ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าสมควรอย่างยิ่งที่ทาง ราชการจะต้องเอาใจใส่ดูแลต่อไปอีกสักระยะเวลาหนึ่ง เพื่อที่จะให้ทุกอย่างในหมู่บ้านอยู่ในสภาพ ความพร้อมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาเพียง 3 ปี (2526-2529) นั้น เชื่อว่ายังไม่เพียงพอ สำหรับการเรียนรู้เพื่อการปกครองตนเองของประชาชนในหมู่บ้าน การที่ประสบความสำเร็จได้ อย่างรวดเร็ว นั้น ส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากกำลังความสามารถของ ดชด. ที่ช่วยชี้แนะ คอยควบคุมดูแล ให้การดำเนินการของประชาชนในหมู่บ้าน เดินไปอย่างถูกต้อง ประชาชนจึงสามารถดำเนินการ เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของตนได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ในลักษณะเช่นนี้ถ้าทาง ดชด. หรือ ราชการถอนตัวออกเร็วเกินไปอาจจะทำให้ทุกอย่างกลับสู่ในสภาพเดิมได้ ความสำเร็จของ หมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างชายแดนบ้านวังผาก็ เปรียบ เสมือนกับต้นไม้ที่มีคนนำมาปลูกไว้แต่ขาดการพรวนดิน

รดน้ำใส่ปุ๋ยโดยปล่อยตามสภาพขนาดต้นไม้ต้นนั้นก็ต้องตายไม่เจริญงอกงาม อีกประการหนึ่ง ผู้ศึกษาวิจัยมีความคิดเห็นว่าผลแห่งความสำเร็จของหมู่บ้านวังผานั้นหากจะนำไปใช้กับหมู่บ้านอื่น ๆ ตามแนวชายแดนที่มีปัญหาทางด้านความมั่นคงนั้นน่าจะได้มีการพิจารณาและให้ความสำคัญของบทบาทของเจ้าหน้าที่คือ ดชต. มากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เพราะว่า ดชต. นั้นเปรียบเสมือนคนที่นำดินไม้มาปลูกจะต้องรู้วิธีการต่าง ๆ ในการปลูกตั้งแต่การเตรียมดิน การใส่ปุ๋ย รดน้ำ พรวนดินว่าทำอย่างไร จึงให้ออกดอกออกผลได้ตามความต้องการของผู้ปลูก เพราะว่าถ้าหากผู้ปลูกไม่มีความรู้ความสามารถแล้วต่อให้เป็นพันธุ์ที่ดี อย่งไรก็ตามก็ไม่สามารถที่ให้ออกดอกออกผลได้เต็มที่หรือตามที่ต้องการได้ แต่ถ้าคนปลูกมีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจเอาใจใส่ดูแลแล้วถึงแม้ว่าพันธุ์ไม้อาจจะไม่ดีแต่ก็ยังสามารถให้ออกดอกออกผลตามที่ต้องการของผู้ปลูกได้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาวิจัยมีความเห็นว่า ในการพัฒนาหมู่บ้านชายแดนที่มีปัญหาในด้านความมั่นคงนั้นไม่ควรเน้นในเรื่องการดำเนินการทางด้านวัตถุในลักษณะที่รวดเร็วเกินไป เพราะประชาชนอาจจะตื่นตัวในระยะแรก ๆ และจะเบื่อก่อนภายในเวลาไม่มากนัก ดังนั้นจึงน่าจะพัฒนาเฉพาะในส่วนที่เห็นว่ามีจริง ๆ อันเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชน และในขณะเดียวกันก็พยายามปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องให้แก่ประชาชน เพื่อให้รู้จักใช้ รู้จักรักษา และรู้จักการเสริมสร้าง ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว โดยประชาชนในหมู่บ้านเองได้

ประการสุดท้าย ผู้ศึกษาวิจัยมีความเห็นว่า เมื่อทาง ดชต. ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาล เกิดความมั่นใจว่าสามารถปล่อยให้ประชาชนดำเนินการปกครองและพัฒนาหมู่บ้านของตนเองได้แล้ว ดชต. จึงค่อยถอนตัวออกจากพื้นที่ แต่ทั้งนี้ก็ต้องมีประสานงานอยู่บ้าง กล่าวคือ ควรให้ผู้นำหมู่บ้าน ได้มีโอกาสพบปะกับ ดชต. ที่เข้าดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อหารือกันในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจนคำแนะนำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ไม่ควรตัดขาดปล่อยให้ประชาชนดำเนินการโดยขาดที่พึ่ง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่า ดชต. หรือหน่วยงานของรัฐ ไม่ได้ทอดทิ้งยังเอาใจใส่ดูแลอยู่เสมอ และทาง ดชต. ก็ควรจัดให้มีการอบรมพิเศษขึ้นอีกตามแต่โอกาสอย่างน้อยปีละประมาณ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการทบทวนและให้ข้อเสนอแนะหรือความรู้ใหม่ ๆ แก่ผู้นำหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาโดยต่อเนื่องตลอดไป

จากการศึกษาโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชต. ในหมู่บ้านวังผา หมู่ 11 ตำบลแม่จะเรา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ซึ่งประสบความสำเร็จนั้น มีข้อที่จะพิจารณาได้ว่า โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชต. เป็นโครงการที่มีความ

จำเป็นและความสำคัญต่อรัฐบาล เป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา คือช่วงเวลา
 ที่ประเทศประสบกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ผลการดำเนินการตามโครงการของ
 ดชด. ในหมู่บ้านวังผา ที่น่าสนใจอีกก็คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ของ
 หมู่บ้าน ประชาชนมีการตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอซึ่งมากกว่าหมู่บ้าน
 ธรรมดาเมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านให้การยอมรับในกิจกรรมต่าง ๆ
 ตามโครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของคน ช่วยทำให้ชีวิตและทรัพย์สินของตนปลอดภัย
 มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมที่ประชาชนในหมู่บ้าน เข้าร่วมมากที่สุด คือ
 กิจกรรมเพื่อการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว เพื่อให้หลุดพ้นจากปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้น
 สร้างสมมานาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของ ดชด. ที่จะต้องให้ความสำคัญในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ
 ด้านนี้อยู่เสมอ โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่าง ๆ ตามโครงการที่ ดชด. จัดตั้งขึ้นทำหน้าที่
 คอยรับนโยบายของ ดชด. หรือของรัฐบาลเพื่อนำไปประสานกับประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการ
 หมู่บ้านจึงเปรียบเสมือนสายใยที่คอยประสานระหว่าง ดชด. กับประชาชนให้เข้ากันได้เป็นอย่างดี
 และจะเห็นได้ว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอยู่ในแต่ละฝ่ายนั้น สามารถจัดทำโครงการหรือกิจกรรม
 ต่าง ๆ มากมาย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างครบถ้วนตามสถานการณ์
 ที่เปลี่ยนแปลงไปในอันที่จะส่งผลถึงการพัฒนาหมู่บ้านและประเทศชาติในที่สุดต่อไป

ดังนั้น โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านของ ดชด. ที่มีรูปลักษณะการจัด
 โครงสร้างคล้ายกับหมู่บ้าน อพป. จึงน่าจะถูกพิจารณาไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับหมู่บ้านอื่น ๆ
 ทั้งที่มีปัญหาการแทรกซึมบ่อนทำลายของ ผกค. และหมู่บ้านที่ไม่มีปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นการพัฒนา
 หมู่บ้านที่สมบูรณ์แบบ โดยเน้นการพัฒนาตนเองของประชาชนในหมู่บ้านและเพื่อเป็นการปูพื้นฐาน
 ให้กับประชาชนในหมู่บ้านก่อนที่จะได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นหมู่บ้าน อพป. ต่อไป